

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „PETRU MAIOR”, TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE

TEZĂ DE DOCTORAT

-rezumat-

Conducător științific:

Prof.univ.dr. Cornel Moraru

Doctorand:

Adriana Loredana Pop (Dan)

Târgu-Mureș

2011

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „PETRU MAIOR”, TÂRGU-MUREȘ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ȘI LITERE

ROMULUS GUGA
SAU
VOCAȚIA TOTALITĂȚII
-rezumat-

Conducător științific:

Prof.univ.dr. Cornel Moraru

Doctorand:

Adriana Loredana Pop (Dan)

Târgu-Mureș

2011

ROMULUS GUGA SAU VOCAȚIA TOTALITĂȚII

CUPRINS:

ARGUMENT.....	p. 01
I. BIOGRAFIA UNUI SCRITOR POSTBELIC:.....	p. 07
1.1. Viața și activitatea	p. 08
1.2. Publicistica	
1.2.1. „ <i>Vatra</i> ”	p. 14
1.2.2. „ <i>Manuscris</i> ”	p. 16
1.2.3. Conexiunea publicist-dramaturg.....	p. 24
II. POEZIA:	p. 27
2.1. „ <i>Bărci părăsite</i> ”	
2.1.1. Simbolism și meditație	p. 28
2.1.2. Istoria	p. 32
2.1.3. Melancolie	p. 34
2.1.4. Dubla trilogie	p. 40
2.2. „ <i>Totem</i> ”	
2.2.1. Parabolă și expresionism	p. 44
2.2.2. Lirismul iconografic	p. 50
2.2.3. Confesiune sub semnul macabrului	p. 61
2.2.4. Tribut predecesorilor	p. 63
2.2.5. Corespondențe	p. 67
2.2.6. Metafora reflexivă	p. 73
2.2.7. Elegia	p. 76
2.2.8. Eul analitic	p. 78
2.2.9. O încheiere pentru un început	p. 85

2.3. „Periodicele”:	
2.3.1. Poeziile anilor `60	p. 90
2.3.2. „Memoria copilăriei”	p. 101
2.3.3. „Remember”	p. 106
2.3.4. „Variații pe o temă de bocet”	p. 115
2.3.5. Dedicatie și devotament	p. 119
2.3.6. Poeziile publicate în revista „Vatra”	p. 123
III. TEATRUL:	p. 128
3.1. „Piese inedite”:	
3.1.1. „Moartea domnului Platfus”	p. 131
3.1.2. „Cele cinci zile ale orașului”	p. 137
3.2. „Piese premiate”:	
3.2.1. „Speranța nu moare în zori”	p. 142
3.2.2. „Noaptea cabotinelor”	p. 153
3.2.3. „Evul mediu întâmplător”	p. 163
3.2.4. „Amurgul burghez”	p. 172
3.3. Teatrul parabolic cu accente expresioniste	p. 181
3.4. Antropologic și politic pe scena românească	p. 190
3.5. Meditația istorică	p. 195
3.6. Joc scenic și discurs dramatic	p. 204
3.7. Contemporaneitate și motivație	p. 207
IV. ROMANUL:	p. 210
4.1. „Nebunul și floarea”	
4.1.1. Introducere	p. 211
4.1.2. Construcție și tematică	p. 215
4.1.3. Personaj și psihanaliză	p. 219
4.1.4. Symbolism și semnificații	p. 228
4.1.5. Vis și interpretare	p. 234

4.2. „ <i>Viața postmortem</i> ”	
4.2.1. Construcție și tematică	p. 239
4.2.2. Romanul unei conștiințe	p. 242
4.3. „ <i>Sărbători fericite</i> ”	
4.3.1. Romanul unei maturizări	p. 247
4.3.2. Proza poetică	p. 250
4.4. La capăt de drum	
4.4.1. „ <i>Paradisul pentru o mie de ani</i> ”	p. 254
4.4.2. „ <i>Adio, Arizona</i> ”	p. 257
CONCLUZIE: În loc de concluzie „ <i>Amurgul burghez</i> ”	p. 259
ANEXĂ:	
Pagini de interviu cu actorul „ <i>Noptii cabotinelor</i> ”, dl. Ion Fiscuteanu...	
.....	p. 272
BIBLIOGRAFIE:	p. 277
CUPRINS	p. 291

ROMULUS GUGA SAU VOCAȚIA TOTALITĂȚII

-rezumat-

Prezenta lucrare este un studiu monografic ce are ca subiect viața și opera variată a scriitorului înrădăcinat în orașul Târgu-Mureș, Romulus Guga, în calitate de reprezentant al culturii mureșene și românești. Conștientizând valoarea personalității culturale a lui Romulus Guga și lipsa unei lucrări ce-i traversează întreaga activitate concentrată în cei 44 ani de viață și 25 de activitate profesională, cu suportul celor peste douăsutecincizeci de referințe critice, printre care și o lucrare dedicată de către Cornel Munteanu în totalitate activității scriitorului, *Romulus Guga. Polifonia unei voci*, 1998, ne-am propus să navigăm pe canalul lăsat de acest scriitor pentru a întreprinde o analiză diacronică a operelor sale care, trebuie amintit, aparțin mai multor genuri: liric, epic, dramatic și cel publicistic, acesta fiind unul dintre motivele alegerii titlului tezei. Lucrarea a căutat să așeze cu obiectivitate opera acestui scriitor într-o ordine cronologică și valorică, considerând că maturizarea scriitorului a avut loc natural, treptat, la fel și înclinația față de un gen sau altul. Stilistic, maturizarea unui scriitor se observă tot temporal, acesta fiind unicul motiv pentru care lucrarea prezintă capitole ce încadrează opera scriitorului în ordinea apariției ei, chiar dacă, nu o dată, a decis să se exprime într-un gen sau altul concomitent.

Scopul studiului este reliefarea personalității plurivalente a scriitorului Romulus Guga ce, pe lângă scrisul său, a fost o prezență în activitatea culturală a orașului de pe marginea Mureșului. Născut în anul 1939 în județul Oradea, scriitorul va migra din diverse motive personale spre Cluj, iar apoi spre Mureș unde va și rămâne până în anul morții, 1983. Este prezentată în cadrul primului capitol, *Biografia unui scriitor postbelic*, scurgerea anilor cu realizările pe care aceștia le-au implicat, cu publicațiile și premiile, dar și cu munca depusă. Istoria personală se impune în acest registru: ca licențiat în filologie, 1962, va fi profesor, organizator cultural, secretar literar la Teatrul de Stat din Târgu Mureș,

redactor-șef al revistei *Vatra*, îndrumător cultural, membru al Uniunii Scriitorilor, traducător și scriitor. Activitatea sa variată și implicarea în proiecte diverse i-au acaparat energia și nu sunt trecute cu vederea de către mureșenii ce încă îi recunosc meritele de îndrumător cultural izvorâte, asemenea creației literare, din atitudinea de conștientizare a puterii pe care omul o are în fața istoriei, a politicului, a societății: „Nu-mi este indiferent care va fi soarta omului și a acestei planete, cum nu-mi este indiferent ce se spune și se gândește despre libertate, democrație, demnitate umană. (...) Există în lume forțe care săvârșesc o continuă agresiune împotriva omului, a bogățiilor sale atât de greu dobândite, care se străduiesc să împartă lumea în stăpâni și robi(...)”¹. Dacă inițial realizarea unui studiu monografic al unui scriitor de provincie întâmpină dificultăți, cercetarea demonstrează necesitatea redescoperirii valorii acestuia, necesitate ce până la încheierea activității devine o obligație, o responsabilitate și o pagină în istoria celui analizat și viu încă în conștiința semenilor. Faptul că Romulus Guga nu s-a retras niciodată și că nici nu o va putea face este demonstrat prin atracția regizorilor față de opera sa: stagiunea 2007-2008 a Teatrului Național Târgu-Mureș, în regia lui Marius Oltean îi pune în scenă romanul *Nebunul și floarea*, fiecare reprezentație fiind concluzionată, fără exagerări, de aplauze, lacrimi și critică favorabilă. Momentul coincide cu alegerea lui Romulus Guga ca subiect al prezentului studiu monografic.

---

¹ Romulus Guga, Caietul-program al spectacolului *Evul mediu întâmplător*, Teatrul-Național Târgu-Mureș în *Evul mediu întâmplător. Teatru comentat*, Ed. Eminescu, București, 1984, p. 143

De la poezia meditativă la teatrul parabolic cu accente expresioniste la romanul psihologic, opera scriitorului Romulus Guga se poate filtra prin conceptele lui Sigmund Freud, Gilbert Durand, George Poulet și Paul Ricouer, demonstrând alinierea în rândul scriitorilor preocupați de calitatea tematică și stilistică.

Universul liric este marcat de anul 1968 prin apariția primului volum de poezii, *Bărci părăsite*, scriitorul dovedindu-se „un poet angajat în linia liricii ardeleni, îndeosebi de esențe blagiene”² și este analizat în cadrul primei diviziuni a capitolului al doilea intitulat *Poezia*. Subcapitolul al doilea analizează poezia parabolică, meditativă a volumului *Totem*, 1971, tributar pe alocuri lui Blaga și lui Arghezi. Ideea de joc este împletită cu spaima în fața morții îmbinând elemente expresioniste în format clasic, se realizează corespondențe între trăiri și natură, cosmicul, teluricul și sentimentul plutirii împingând spre atingerea punctului de eternitate imposibilitatea împlinirii dominând liricul, concluzionând: „ce soartă ingrată au adevărurile”. Iată că „omul e mai presus decât teroarea”³ încă o dată, precum afirma el însuși prin personajele sale, același lucru transmițând și liricul său, liniștea fiind găsită doar prin moarte, supratema volumului. „Ca registru melodic, *Totem*, se desfășoară între melopeea discretă, de o parte, și gravitatea leneșă a unor meditații pe marile teme ale existenței, de cealaltă parte”⁴. Cele două apariții editoriale sunt concluzionate într-un volum postum, *Poezii*, 1986, îngrijit de către Romulus Vulpescu, Șt. Aug. Doinaș și Voica Foișoreanu-Guga, soția scriitorului, poezii analizate în subcapitolul *Periodicele*. „Dacă există o filozofie a poeziei, această filozofie trebuie să se nască și să renască cu ocazia unui vers dominant, în adeziunea totală la o imagine izolată, tocmai în extazul noutății imaginii. Imaginea poetică este un brusc relief al psihismului...”⁵, iar cei ce au colaborat

---

² Florin Șindrilăru, *Antologia poeziei românești culte de la Dosoftei până în 1993*, Ed. Teora, București, 1998, p. 804

³ Romulus, Guga, *Evul mediu întâmplător. Teatru comentat*, Ed. Eminescu, București, 1984, p. 207

⁴ Ștefan Augustin Doinaș, prefața vol. „*Poezii*” de Romulus Guga, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1980, p. 17

⁵ G. Bachelard, *La poétique de l'espace*, în *Dialectica spiritului științific modern*, vol. I, Studiu introductiv de Vasile Tonoiu: *Un filosof al clipelor de valoare care trezesc și verticalizează*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 9

la acest volum postum au crezut în spiritul creator al lui Guga și în necesitatea de-a rămâne pe rafturile istoriei literaturii române.

Vocația totalității este titlul ales cu scopul de a-i defini intenția de împlinire prin scris cunoscându-i formele variate și alternând astfel de la un gen la altul cu naturalețe fără însă a se abate de la o tematică personală inspirată din valorile universale, muza fiindu-i omul cu dreptul său la libertate. Atitudinea izvorâtă din conștientizarea rolului pe care un scriitor de literatură îl are transpare în dramaturgia sa, recunoscând că nu poate rămâne indiferent la oprirea umană pe care istoria o presupune social și politic, acționând împotriva „tiraniei purtătoare de represiune și agresiune”⁶. Vibrația a fost atât de puternică încât a asigurat adevăratul succes al activității sale analizat în capitolul *Teatrul* demonstrând calitatea de dramaturg problematizant. *Speranța nu moare în zori*, *Noaptea cabotinelor*, *Evul mediu întâmplător* și *Amurgul burghez* sunt cele patru piese premiate care i-au făcut numele cunoscut definitiv. Tematică, simboluri, cromatică și personaje migrează dintr-o operă în alta, dintr-un gen în altul, demonstrând munca paralelă pe care a întreprins-o și necesitatea repetiției din dorința de a-și face cunoscut mesajul.

Primele două subcapitole au în vedere analiza operelor într-o clasificare cronologică, de la cele netipărite pe parcursul vieții, dar păstrate – subcapitolul întâi, *Piese inedite*, la cele patru premiate. Capitolul și-a propus și o analiză transversală a operei cu accent pe jocul scenic și discursul dramatic, dar și pe meditația și parabola expresionistă, în *Teatrul parabolic cu accente expresioniste*, *Antropologic și politic pe scena românească*, *Meditația istorică*, *Joc scenic și discurs dramatic*. De la debutul din 1973 cu *Speranța nu moare în zori*, în care liniile clasice trasează un plan istoric revoluționar prin care o epocă nouă începe în primăvara anului 1945, la conflictul dintre generații de o fină analiză psihologică din *Noaptea cabotinelor*, 1977, la premiatale piese-parabole *Evul mediu întâmplător*, 1980, și *Amurgul burghez*, 1983, politicul nu este înlăturat definitiv din nicio piesă semnată Romulus Guga, opțiunea

---

⁶ Paul Ricoeur, *Eseuri de hermeneutică*, Ed. Humanitas, București, 1995, cap. al III-lea: *Ideologie, utopie și politică; Eticul și politicul*, p. 293

fiind o îndatorire pe care orice individ o are. Astfel, puterea schimbării se află în mâna oamenilor aceasta fiind tema ce transcende întreaga sa operă de influență socială. Precum în „teatrul lui Cehov sau al lui Gorki, în teatrul lui Romulus Guga se vorbește despre om și despre condiția lui”⁷, din piesele jucate ale scriitorului răsărind mai multe tipologii. Stratificarea socială, puterea politică, armată și bisericească se angrenează în lupta pentru oprimarea umană fapt de neconceput pentru cei simpli cu trăiri originare. Acesta este subiectul lui Romulus Guga: omul cu toate trăsăturile sale convergente și divergente – autorul anunțându-și intenția de a crea în urma confruntării un „om mai firesc, mai liber, mai bun”⁸ deoarece „a construi o lume nouă înseamnă a construi în primul rând conștiința omului.”⁹

Romulus Guga a evoluat în tot ceea ce înseamnă teatrul ca artă colectivă, parcurgând un drum pe care a cunoscut maturizarea de la teatrul istoric și politic cu rigori clasice la cel modernizat prin parabolă și metaforă cu certe influențe expresioniste. Personajele devin mai profunde și, deși tematica pare aceeași, abordarea se modifică, urmărindu-se gravitatea existenței înjosite a omului aflat la îndemâna intereselor de orice fel ale semenilor înzestrați cu putere socială demonstrată ochiului prin prezența abuzivă a uniformei pe scenă. Se conturează un teatru tot mai grav, scriitorul nedorindu-și divertismentul relaxant ci problematizarea profundă. „Omul treaz, omul raționalist, omul care profită de acel ceas rar din timpul zilei când simte în el tonusul raționalist, cunoaște o activitate de reînnoire, de reîncepere!”¹⁰, Romulus Guga a știut să respire cotidianul și socialul înconjurător, redându-l în amănuntul său astfel încât sarcasmul, ironia, cinismul, calmul, plictisul, exaltarea, uimirea fac casă bună în rândurile aceleași pagini dovedind capacitatea scriitorului de a crea stări opozante cu o viteză de remarcant, cu un flux natural astfel încât spectatorul nu îl va sesiza, doar la căderea cortinei concluzionând lecția despre viață. Personajele sunt înzestrate cu

---

⁷ Ion Horea, *O noapte și un fir de praf*, *România literară*, nr.X, 27 octombrie, 1977, p. 16

⁸ Romulus Guga, *Festival*, Piatra Neamț, 14 iunie, 1973

⁹ Ibidem

¹⁰ G. Bachelard, *De la nature du rationalism*, în *Dialectica spiritului științific modern*, vol. I, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986, Studiu introductiv de Vasile Tonoiu: *Un filosof al clipelor de valoare care trezesc și verticalizează*, p. 9

puterea deciziei și cu patimi ce devin scopuri clare ce neatinse rămânând ar dărâma acel zid numit „om”. Fiecare își are locul bine configurat interacționând prin intermediul relațiilor sociale cu care parcă ne naștem, acesta fiind cursul firesc. Existența binelui și a răului este o temă universală a artei, Romulus Guga staționând în această gară a celor două valori ce nu-și epuizează energiile ce aparțin începutului lumii. Societatea este divizată în „descurcări” și „nebuni”, meditația fiind împinsă la granița celor două stiluri ale filozofiei politice: forma și forța, militându-se împotriva „tiraniei purtătoare de represiune și agresiune”¹¹ și pentru integritate morală și libertate individuală prin puterea exemplului. Nu alege niciodată un final fericit ci fie unul surprinzător, fie unul în care moartea este stăpâna, sacrificiul eternizându-se la nivel universal. Scriitorul se explică în poezii ca adept al credinței în Dumnezeu cu calitatea acestuia de guvernator al universului, credință ce transpare și în aceste opere prin repetarea rugăciunii *Tatăl nostru*, cea mai puternică de altfel pentru lumea creștină fiind singura existentă în *Noul Testament* ca lăsată de Iisus Hristos¹². Romulus Guga a pledat nu o dată pentru înfrângerea răului chiar și prin sacrificiul final, moartea fiind o constantă a operei sale. Lirismul transpare pe parcursul întregii drame, Romulus Guga apelând la efecte ce sunt specifice acestui univers: metafora zăpezii, a nopții, a luminii etc. Metafora era considerată în această perioadă „organică teatrului contemporan”¹³. Spațiul utilizat jocului scenic este unul închis, datorat scopului de a-și supune personajele la introspecție, spațiu marcat de alte simboluri precum în *Evul mediu întâmplător*: zidul ce anunță imposibilitatea evadării, al eliberării individuale, dar și înnăbușirea oricăror aspirații; scara în spirală ce se înalță spre cer simbolizează concretul aspirației; cercul, spațiul este unul rotund, simbol al perfecțiunii la care tinde spiritualitatea deoarece „spiritul omului se ține drept un mic Dumnezeu”¹⁴. Întâmplătoare este doar coordonata temporală, căci actul în sine rămâne o constantă în ciuda

---

¹¹ Paul Ricoeur, *op.cit.*, p. 293

¹² XXX Biblia, *Noul Testament, Evanghelia după Matei*, cap. 6: *Despre milostenie, rugăciune și post. Să nu străduim numai după cele pământești*, Ed. Institutului biblic și de misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2005, alin. 9-13, p. 1102

¹³ Dumitru Solomon, *Cronica TV .Speranța, Teatrul*, nr. 1, ian., 1975, p. 82

¹⁴ Georges Poulet, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, București, 1987, p. 26

trecerii timpului și acesta este punctul țintit de Guga: atenționarea asupra sacrificiului uman pentru eliberare spirituală deoarece eliberarea carnală nu e posibilă și poate nici nu e relevantă după o anumită perioadă, omul trebuind să se supună rigorilor de ordin social-politic ce îl încarcerează. Întreg discursul dramatic este încărcat cu tensiune existențială, cu maxime și reflecții ontologice, toate personajele participând parcă la o analiză finală asupra vieții, fiecare cu particularitățile sale, realizând o imagine completă, unitară, a cărei concluzie e aceeași: omul se naște liber, la fel de liber precum stelele, simbol al limitei intangibile căci „stelele formează o ultimă perdea pentru privire, tot așa cum ideea de pură distanță creează limita finală pentru gândire”¹⁵, doar că această inițială și naturală libertate dispare o dată cu angrenarea în relațiile social-politice, opțiunea făcând diferența.

„Voința omului este un privilegiu, o idee înaltă, chiar când nu se ia în considerație folosirea ei morală. Simpla voință ridică deja pe om deasupra animalității, iar voința morală îl saltă până la divinitate”¹⁶. Pornind de această explicație, analiza noastră se îndreaptă asupra conexiunii dintre filosofia universală și cea a lui Guga, ce a continuat să observe omul în deplinătatea sa psihică. Următorul capitol, cel de-al patrulea, se oprește asupra universului epic, cunoscut fiind faptul că romanul *Nebunul și floarea* este, alături de piesele dramatice, emblema scriitorului analizat. Astfel, *Romanele* este capitolul ce așează sub lupă opere epice semnate Romulus Guga, universul epic al scriitorului fiind o grea călătorie în lumea introspecției. Subcapitolul amplu al romanului *Nebunul și floarea* are cinci subdiviziuni: o *Introducere*, apoi *Construcția și tematica*, *Personaj și analiză*, *Symbolism și semnificații* și *Vis și interpretare*. Romanul apărut în 1970, este, în ciuda spațiului redus, un remarcabil conglomerat de simboluri, precum floarea sau Isus, de explicații proprii, de libertate în interpretare aducând în atenție demitizarea, crima, subminarea simbolurilor religioase, sfârșitul iluziei, distrugerea simbolului, golul religios și cultural. Toate acestea fac din opera lui Romulus Guga un roman modern, de psihanaliză, subiectiv cu

---

¹⁵ Ibidem, p. 277

¹⁶ Fridrich Schiller, *op.cit.*, p. 232

un limbaj inundat de metaforă și simbol. „Originalitatea prozei sale constă în combinația discontinuă de elemente realiste și parabolice, cu intervertiri temporale și conflicte sumare consumate într-un spațiu limită; aceleași distribuții sunt realizate prin lirism, apatie, cinism și grotesc”¹⁷. Cele două părți ale romanului sunt divizate în alte treizecinouă capitole ce contribuie la divizarea tematică și fragmentarea convorbirilor ce iau locul firului epic în numeroase cazuri pentru a explica titlul *Isus și ceilalți*, titlul inițial schimbat din rațiuni comercial-comuniste în *Nebunul și floarea*, „astfel încât pe coperta cărții e un titlu și în pagini e un altul”¹⁸. Romanul se demonstrează a fi o împerechere de genuri, firul narativ fiind inundat de descrieri lirice și diviziuni dramatice. Fiecare personaj aduce cu sine o poveste ce se necesită a fi dezvăluită sacadat, motiv pentru care firul epic este fragmentat în altele ce aparțin timpului trecut al fiecărui personaj-narator. Alternanța trecut-prezent este frecventă și încheată în triumghiul temporal căci i se asociază viitorul prin intervenția iluziei, a speranței. Spațiul este cel al unui sanatoriu, al cărui ziduri constituie simbolul de debut editorial al autorului, poezia *Zidul a „Bărcilor părăsite”*¹⁹ stând ca incipit al lungului șir de apariții al acestuia: „zid înnegrit, zdrobit, mărturie inutilă, zid putrezit ce odată strălucea de imaculata creație”²⁰. Romanul conține și compoziții narative diverse precum confesiunea, monologul interior, ancheta medicală, articole de ziar și este multiplană, trăsătură modernistă, prin confesiunile diverselor caractere surprinzând aspecte de viață sanatorială, cotidiană, cazuri deosebite și mentalități. Nevroza și angoasa, boala și amortirea ființei sub impactul medicamentos sunt asociate în decorul ermetizării spirituale și intelectuale. Ștergerea memoriei reprezintă o trăsătură a epocii postbelice mai ales din rațiuni politice, personajul principal recunoscând lipsa unor indicii mai mult sau mai puțin valoroase, dar momentul sau motivul ștergerii lor nu este susținut, romanul convertindu-

---

¹⁷ Marian Popa, *Dicționar de literatură română contemporană*, ediția a II-a, Ed. Albatros, București 1977, p. 256

¹⁸ Nicolae Băciuț, *Pentru Clujul tinereților mele ar fi trebuit să se renască Bacovia*, *Echinoc*, nr.4/5, 1981

¹⁹ Romulus Guga, *Bărci părăsite*, Ed. pentru literatură, București, 1968, p. 5

²⁰ Romulus Guga, *Nebunul și floarea*, Târgu-Mureș, Ed. Tipomur, 1991, p. 18

se „într-o parabolă semnificativă, de un realism fundamental tulburător”²¹.

„Memoria, departe de-a fi o intuire a timpului, scapă acestuia din urmă în triumful unui timp „regăsit” deci negat”²². „Romancierul Romulus Guga este un poet excepțional al nostalgiei existenței, care se împotrivesc convenției realității, reinventând-o în chip de metaforă.”²³ Aceste ingrediente ale succesului romanului *Nebunul și floarea* l-au impulsionat pe Romulus Guga a continua acest drum deschis și astfel vor apărea *Viața postmortem*, *Sărbători fericite*, *Paradisul pentru o mie de ani* și *Adio, Arizona*.

„În filosofia morală a lui Kant, ideea de datorie este expusă cu atâta strășnicie încât ar speria toate grațiile și ar ispiti un spirit slab să-și caute perfecțiunea morală și asceza mănăstirii”²⁴. Romulus Guga a simțit nivelul datoriei atât de ridicat demonstrând acest fapt prin activitatea publicistică, datorie atât față de regimul politic al timpului său, cât mai ales pentru poporul său cu istoria, obiceiurile și promisiunile sale, iar prezenta monografie a încercat o traversare obiectivă a vieții artistice și personale a scriitorului și publicistului Romulus Guga demonstrând plurivalența unitară ce l-a caracterizat, perfecționându-se în arii diferite dar înrudite fără a uita ceea ce l-a preocupat constant: omul definit prin libertate și independență față de puterile politice și sociale ce l-ar putea „încarcera” fizic și spiritual. Nu a fost doar prozator și dramaturg sau poet, ci a fost și traducător, teoretician, mentor, afirmându-se și în planul social – politic .

Activitatea publicistică întreprinsă pe parcursul celor 13 ani în care a fost redactor-șef al revistei *Vatra* a contribuit la îndemnul la scris, la conștientizarea spiritului național și la aprecierea valorilor mureșene și naționale, iar „prin dispariția prematură a lui Romulus Guga, literatura română contemporană a pierdut una dintre personalitățile de seamă, un

---

²¹ Nicoleta Ciobanu, *Panoramic, Romulus Guga. Nebunul și floarea*, Ed. Cartea Românească, București, 1972, p. 203

²² Gilbert Durand, *Structurile antropologice ale imaginarului*, traducere de Marcel Aderca, București: Ed. Univers, 1977, cartea a treia *Elemente pentru o fantastică transcedentală*, cap. *Spațiu și eufism*, p. 501

²³ Zaharia Sângeorzan, *Conversații critice*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1980, p. 247

²⁴ Fridrich Schiller, op.cit., p. 226

scriitor cu o operă de poet, romancier și dramaturg, a cărei valoare și originalitate a fost unanim recunoscută”²⁵. Astfel se despart colegii de redacție de Romulus Guga în luna a zecea a anului al treisprezecelea de apariții *Vatra* și al patruzecișipatrulea de existență. Sumarul vieții profesionale, de la debutul șovăitor și până la activitatea politică, demonstrează omul implicat social și cultural, un om activ căruia colegii îi promet împlinirea gândurilor și idealurilor.

Augustin Buzura și-l reînchipuie în peisajului Clujului, „orașul care aruncă mereu”²⁶, „în bătrâna Arizonă”²⁷ cea descoperitoare de talent, cea prietenă și casă, martoră a istoriei literaturii clujene, deoarece pagini de poezie au fost recitate și pagini de roman au fost scrise la mesele ei. Personalitatea sa animatoare și complexă marchează prezentul *Vetrei*, ce „este azi un cuvânt grav”²⁸ chiar dacă la începuturi nu avea decât viitorul unei obscure foi de provincie.

„Nimic nu e mai vrednic pe lume decât ați iubi poporul, datinile, obiceiurile, cântecele, bucuriile și amărăciunile, uriașa legendă a facerii și înălțării întru strălucire a unui suflet mioritic”²⁹, crezul unui om ce a înțeles responsabilitatea pe care profesia aleasă o impune de a simți și fructifica valorile naționale ca veșnic izvor de inspirație. Exemplul lui Ion Creangă vine în susținerea afirmației: „Nic-a lui Ștefan a Petrei Ciubotarul (...) acest făurar de slovă și simțire de la noi”³⁰. Un motiv sigur de a-i acorda atenție lui Romulus Guga prin prezentul studiu monografic ce are intenția de a-i aduce în actualitate figura complexă și intenția lui de a împlini și de a fi împlinit prin puterea cuvântului, indiferent de stil.

---

²⁵ Redacția revistei *Vatra*, *Romulus Guga 1939-1983*, *Vatra*, an XIII, nr.10 (151), 20 octombrie 1983, p. 2

²⁶ Augustin Buzura, *În memoria lui Romulus Guga*, *Vatra*, an XIII, nr.10 (151), 20 octombrie 1983, p. 3

²⁷ Ibidem

²⁸ Ibid.

²⁹ Romulus Guga, *Imn izvoarelor*, *Manuscris*, *Vatra*, an II, nr. 4 (13), 20 aprilie 1972, p. 3

³⁰ Ibidem

BIBLIOGRAFIA OPEREI:

1. *Bărci părăsite*: versuri, Ed. pentru Literatură, București, 1968
2. *Totem*: versuri, Ed. Cartea Românească, București, 1970,
3. *Nebunul și floarea*: roman, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1970
4. *Viața postmortem*: roman, Ed. Cartea Românească, București, 1972
5. *Sărbători fericite*: roman, Ed. Cartea Românească, București, 1973
6. *Adio, Arizona: Spovedania unui naiv făcută în fața unui autor din provincie*, roman, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1974
7. *Paradisul pentru o mie de ani*: roman, Ed. Eminescu, București, 1974
8. *Evul mediu întâmplător*: piese de teatru și comentarii asupra lor - *Speranța nu moare în zori, Noaptea cabotinelor, Amurgul burghez, Moartea domnului Platfus, Cele cinci zile ale orașului*, Ed. Eminescu, București 1984
9. *Poezii*, ediție îngrijită de Romulus Vulpescu, studiu introductiv Șt. Aug. Doinaș, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1986

BIBLIOGRAFIE CRITICĂ

1. în volume:

1. Barbu, Eugen, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent I. Poezia română contemporană*, Ed. Eminescu, București, 1975
2. Băileșteanu, Fănuș, *Refracții*, Ed. Cartea românească, București, 1980
3. Bucur, Marin, *Literatura română contemporană*, vol.I: *Poezia*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1980
4. Chițimia, I.C., Dima, Al., *Dicționar cronologic: literatura română*, Ed. Stiințifică și Enciclopedică, București, 1979
5. Ciobanu, Nicolae, *Panoramic*, Ed. Cartea Românească, București, 1972
6. Ciobanu, Nicolae, *Critica în primă instanță*, Editura Eminescu, București, 1974
7. Ciopraga, Constantin, *La personnalite de la litterature roumaine*, Ed. Junimea, Iași, 1975
8. Constantin, Ilie, *Despre poeți*, Ed. Cartea românească, București 1971
9. Cosma, Anton, *Romanul românesc și problematica omului contemporan*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1977
10. Cosma, Anton, *Romanul românesc contemporan: 1945-1985*, vol. I: *Realismul*, Ed. Eminescu, București, 1988
11. Cristea, Mircea, *Condiția umană în teatrul absurdului*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1997
12. Cristea, Valeriu, *Domeniul criticii*, Ed. Cartea Românească, București, 1975
13. Culcer, Dan, *Citind sau trăind literatura*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1976
14. Diaconescu, Romulus, *Spații teatrale*, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1979
15. Diaconescu, Romulus, *Dramaturgi români contemporani*, Ed. Scrisul românesc, Craiova, 1983
16. Felea, Victor, *Secțiuni*, Ed. Cartea Românească, București, 1974

17. Felea, Victor , *Aspecte ale poeziei de azi*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984
18. Holban, Ioan, *Profiluri epice contemporane*, Ed. Cartea românească, București, 1987
19. Gheorghe, Grigurcu, *Existența poeziei*, Ed. Cartea românească, București, 1986
20. Ghițulescu, Mircea, *O panoramă a literaturii dramatice române contemporane*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1984
21. Iorgulescu, Mircea, *Rondul de noapte*, Ed. Cartea Românească, București, 1974
22. Iorgulescu, Mircea, *Scriitori contemporani*, Editura Eminescu, București, 1977
23. Măciucă, Constantin, *Motive și structuri dramatice*, Ed. Eminescu, București, 1986
24. Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române. De la creația populară la postmodernism*, Ed. Saeculum I.O., București, 2000
25. Micu, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române*, vol. III: *Perioada contemporană: Proza*, Editura Iriana, București, 1996
26. Micu, Dumitru, *Dicționar de literatură română: scriitori, reviste, curente*, Ed. Univers, București, 1979
27. Moraru, Cornel, *Semnele realului*, Ed. Eminescu, București, 1981
28. Munteanu, Cornel, *Polifonia unei voci*, Ed. Tipomur, Târgu-Mureș, 1998
29. Păunescu, Adrian, *Sub semnul întrebării*, Ed. Cartea Românească, București, ediția a II-a, 1979
30. Podgoreanu, Anca, *Literatura română: ghid bibliografic*, Biblioteca Română Universitar, partea a 2-a: *Scriitori (A-L)*, București, 1982
31. Popa, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, Ed. Albatros, București, 1971
32. Popa, Marian, *Dicționar de literatură română contemporană*, Ediția a II-a, Ed. Albatros, București, 1977
33. Popescu, Dumitru Radu, *Galaxia Grama*, Ed. Cartea românească, București, 1984

34. Radu-Nandra, Ilie, *Dicționarul scriitorilor români: A-C*, Ed. Fundației Culturale Române, 1995: vol.: *D-L*, București, 1998
35. Regma, Cornel, *Colocvial*, București, Ed. Eminescu, 1976, pp. 51-60
36. Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române*, Ed. Minerva, București, 1971
37. Sângeorzan, Zaharia, *Conversații critice*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980
38. Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*, Ed. Minerva, București, 1982
39. Silvestru, Valentin, *Ora 19,30*, Ed. Meridiane, București, 1983
40. Ungheanu, Mihai, *Arhipelag de semne*, Ed. Cartea Românească, București, 1975
41. Tanco, Teodor, *Vitus Romana Rediviva*, vol. VII: *Memoria culturii*, Ed. V.R.R.-P.F., Cluj-Napoca, 1993
42. Tudor Anton, Eugenia, *Ipostaze ale prozei*, Ed. Cartea Românească, București, 1977
43. Zaci, Mircea, *Jurnal*, Vol. II, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995
44. *XXX Romanul românesc în interviuri*, vol. II, partea I, Ed. Minerva, București, 1986

2. în periodice:

1. Abăluță, Constantin, *Poezia română după proletcultism: Romulus Guga*, *Poesis*, an 10, nr.3-4, 1999
2. Andriescu, Al., *Dicționar literar autobiografic: Romulus Guga*, *Convorbiri literare*, 1973, 30 iunie
3. Bădescu, Horia, *Viziune poetică și existență*, *Tribuna*, an. 30, nr. 43, 1986
4. Băciuț, Nicolae, *Romulus Guga: Pentru Clujul anilor tinereții mele ar fi trebuit să se nască din nou Bacovia*, *Echinox*, an 13, nr. 4-5, 1981
5. Bălănuță Leopoldina, Iordache Ștefan, Solomon Dumitru, *Teatrul lui Romulus Guga*, Radio Târgu-Mureș - ediție specială, realizator Valentin Marica, *Cuvântul liber*, an. 10, nr. 203, 1998
6. Berlogea, Ileana, *Un dramaturg de mare originalitate în Contemporanul*, nr.43, 1983
7. Boldea, Iulian, *Literatură română târgumureșeană postbelică*, *Târnava*, an 9, nr. 1,2,3, an. 2000
8. Chirilă, Dumitru, *Guga înainte de Guga – cronică*, *Familia*, an 31, nr. 2, 1995
9. Ciopraga, Constantin, *Simfonie neterminată*, *Viața românească*, an. 81, nr. 12, 1986
10. Condurache, Val, *Romulus Guga*, *Cronica*, nr.22, 1973
11. Constantinescu, Ovidiu, *Sentențioșii cabotini ai lui Romulus Guga*, *Viața Românească*, an.32, nr. 8/9, 1979
12. Cosma, Anton, *Dramaturgia lui Romulus Guga*, *Vatra*, an 14, nr. 10, 1984
13. Cristescu, Maria Luiza, *Romanul-emoția de a scrie*, *Vatra*, an 14, nr.1, 1985
14. Cristescu, Mariana, *Simpozion național „Romulus Guga”*, *Cuvântul liber*, an. 6, nr.116, 1994
15. Cristescu, M., *In memoriam Romulus Guga*, *Cuvântul liber*, an 10, nr. 202, 1998
16. Felea, Victor, *Aspecte ale poeziei*, *Steaua*, nr.1, 1979

17. Foișoreanu, Voica, *Fundația Culturală „Romulus Guga”*, *Cuvântul liber*, an 5, nr. 224, 1993
18. Foișoreanu-Guga, Voica, *În loc de autobiografie, o vagă reflecție*, *Cuvântul liber*, an 10, nr. 204, 1998
19. Fotiade, Ramona, *Luciditatea poetului, România literară*, an 20, nr. 27, 1987
20. Ghițulescu, Mircea, *Orizont*, an. 34, nr. 43, 1983
21. Măluț, Mircea, *Poezia continuumului „viață-moarte”*, *Steaua*, an 49, nr. 6, 1998
22. Micu, Dumitru, *Romulus Guga: Bărți părăsite*, *Gazeta literară*, nr.34, 1968
23. Moişa-Suciu, Ion, *Remember Romulus Guga, 24 Ore mureșene*, an. 6, 1266, 1998
24. Moraru, Cornel, *Tema dedublării, Vatra*, an 14, nr. 6, 1984
25. Munteanu, Cornel, *Romulus Guga: Cântarea din urmă, Poesis*, an I, nr. 2, 1990
26. Mureșan, Dumitru, *Sentimentul sacrului în literatura română: Ochii Maicii Domnului: Romulus Guga*, *Fundația Culturală „Romulus Guga” - caiete*, nr. 4, 1998
27. Obreja, Silvia, *In memoriam Romulus Guga: „Prințul incinerat”*: interviu cu dr. Voica Foișoreanu-Guga, *Jurnalul de Mureș*, an 3, nr.97, 1991
28. Popescu, Dumitru, *Relația artei cu ideologia, Contemporanul*, nr.13, 1974
29. Popescu, Marian, *Piese de lui Romulus Guga, România literară*, an 17, nr. 37, 1984
30. Roman, Dimitrie, *Tipologii abstracte, Teatrul azi*, nr.11-12, 1995
31. Săraru, Dinu, *De la „Evul mediu întâmplător” la „ Amurgul burghez”*; *Un semn al „Amurgului...burghez” în 1980, Adevărul literar și artistic*, an 3, nr. 123, 1992
32. Silvestru, Valentin, *Arhetipul în dramaturgia lui Romulus Guga, România literară*, an 19, nr. 42
33. Stelian, Vasilescu, *Convorbiri despre Oradea cu scriitorul Romulus Guga, Familia*, an 9, 1973

34. XXX „*Requiem pentru învingător*”: *Omagiu adus lui Romulus Guga*, *Cuvântul liber*, an 10, nr. 205, 1998
35. XXX *Romulus Guga: 1939-1983* – *Cuvântul liber*, an 5, nr. 26, 1993,p.2, nr. 28
36. XXX *Romulus Guga (1939-1983)*, bibliografie, opere, referințe critice, Fundația Culturală „Romulus Guga” - caiete, nr. 1, 1998
37. XXX *Simpozion „Romulus Guga”*, *România literară*, an. 27, nr. 26, 1994

LUCRĂRI TEORETICE:

1. Alexander, Jeffrey; Seidman, Steven, *Cultură și societate. Dezbateri contemporane*, traducere în limba română de Simona Lebădă, Mihaela Sadovschi, Liliana Scărlătescu, Institutul European, Iași, 2001
2. Bachelard, Gaston, *Dialectica spiritului științific modern*, vol I-II, trad.rom. și studiu introductiv de V. Tonoiu, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986
3. Bachelard, Gaston, *Apa și visele*, Ed. Univers, București, 1997
4. Bachelard, Gaston, *Psihanaliza focului*, Ed. Univers, București, 2000
5. Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX*, Ed. Minerva, București, 1976
6. Balotă, Nicolae, *Lupta cu absurdul*, Ed. Univers, București, 1971
7. Benedetto, Croce, *Poezia. Introducere în critica și istoria poeziei și literaturii*, Editura Univers, București, 1972
8. Bentoiu, Pascal, *Imagine și sens*, Ed. Muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1971
9. Berlogea, Ileana, *Istoria teatrului universal*, Ed. pedagogică, București, 1986
10. Berlogea, Ileana, *Experiențe dramatice și scenice ale anilor 60-80*, Ed. Meridiane, București, 1985
11. Blaga, Lucian, *Aspecte antropologice*, Ed. Facla, Timișoara, 1976
12. Blaga, Lucian, *Despre conștiința filozofică*, Ed. Facla, Timișoara, 1974
13. Blaga, Lucian, *Orizont și stil*, în *Trilogia culturii*, Ed. pentru literatură universală, București, 1969
14. Blaga, Lucian, *Scrieri despre artă*, Ed. Meridiane, București, 1970
15. Blaga, Lucian, *Trilogia culturii*, Ed. Minerva, București, 1974-1985
16. Blaga, Lucian, *Trilogia cunoașterii*, Ed. Humanitas, București, 1993
17. Călinescu, George, *Principii de estetică*, Ed. pentru literatură, București, 1968

18. Călinescu, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*, trad. rom. de Virgil Stanciu, Ed.Polirom, Iași, 2003
19. Câmpeanu, Pavel, *Oamenii și teatrul*, Ed Meridiane, București, 1973
20. Cornea, Paul, *Interpretare și raționalitate*, Colecția Collegium.Litere, Editura Polirom, Iași, 2006
21. Crișan, Sorin, *Teatrul, viață și vis. Doctrine regizorale. Secolul XX*, Ed. Eivan, București, 2004
22. Crohmălniceanu, Ov.S., *Literatura română și expresionismul*, Ed. Eminescu, București, 1971
23. Crohmălniceanu, Ov.S, *Răspunderile conștiinței revoluționare*, în *Spiritul militant al literaturii române*, colecția *Perspective*, Ed. Eminescu, București, 1976
24. Crohmălniceanu, Ov.S ; Cornea, Paul; Oprea, Al., *Valorificarea moștenirii literare în volumul colectiv: Valorificarea critică a moștenirii culturale*, Ed. Academiei de Științe Sociale și Politice a R.S.R., București, 1972
25. Deleanu, Horia, *Arta regiei teatrale*, Ed. Litera, București, 1987
26. Dima, Alexandru, *Principii de estetică comparată*, Editura pentru literatură, București, 1969
27. Doinaș, Ștefan Augustin, *Poezie și modă poetică*, Ed. Eminescu, București, 1972
28. Dumitrescu-Bușulenga, Zoe, *Valori și echivalențe umanistice*, Ed. Eminescu, București, 1973
29. Durand, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, traducere de Marcel Aderca, Ed. Univers, București, 1977
30. Freud, Sigmund, *Opere*, I: *Totem și tabu, Moise și monoteismul, Anghoasă în civilizație, viitorul unei iluzii*, trad. rom., introducere de dr. Leonard Gavrilu, Ed. Științifică, București, 1991
31. Friedrich, Hugo, *Structura liricii moderne. De la mijlocul secolului al XIX-lea până la mijlocul secolului al XX-lea*, trad.rom. de Dieter Fuhrmann, Ed. ptr Literatură Universală, București, 1969
32. Habermans, Jurgen, *Cunoaștere și comunicare*, prefață și îngrijire de Andrei Marga, trad. rom. de Andrei Marga, Walter Roth, Iosif Wolf, Ed. Politică, București, 1983

33. Heidegger, Martin, *Repere pe drumul gândirii*, trad.rom. și note introductive de Thomas Kleininger și Gabriel Liiceanu, Ed. Politică, București, 1988
34. Ianoși, Ion, *Schiță pentru o estetică posibilă*, Ed. Eminescu, București, 1975
35. Ianoși, Ion, *Dialectica și estetica*, Ed Științifică, București, 1971
36. Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Narațiune și dialog în proza românească*, Ed. Academiei Române, București, 1991
37. Iosifescu, Silvian, *Metode și întrebări*, în *Analiză și interpretare. Orientări în critica literară contemporană*, Ed. Științică, București, 1972
38. Iosifescu, Silvian, *Artă și arte*, Ed. pentru literatură, București, 1965
39. Ivașcu, George, *101 Tablete*, Ed. Eminescu, București, 1974
40. Liiceanu, Gabriel, *Tragicul - o fenomenologie a limitei și depășirii*, Ed. Univers, București, 1975
41. Kant, Immanuel, *Despre frumos și bine*, selecție, prefață, note de Ion Ianoși, vol. I-II, Ed. Minerva, București, 1981
42. Kolakowski, Leszek, *Religia. Dacă nu există Dumnezeu. Despre Dumnezeu, diavol, păcat și alte necazuri ale așa numitei filozofii a religiei*, trad.rom. de Sorin Mărculescu, Ed. Humanitas, București, 1993
43. Lahire, Bernard, *Omul plural. Către o sociologie psihologică*, trad.rom. de Elisabeta Stănculescu, Ed. Polirom, Iași, 2000
44. Levi-Strauss, Claude, *Gândirea sălbatică. Totemismul azi*, trad.rom. de I. Pecher, prefață de Mihai Pop, Ed. Științifică, București, 1970
45. Marga, Andrei, *Introducere în metodologia și argumentarea filozofică*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1992
46. Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, Ed. Eminescu, București, 1973
47. Marino, Adrian, *Introducere în critica literară*, Ed. Tineretului, București, 1968
48. Marino, Adrian, *Modern, modernism, modernitate. Eseuri*, Ed. pentru literatură universală, București, 1969
49. Marino, Adrian, *Critica ideilor literare*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1974

50. Marino, Adrian, *Hermeneutica ideii de literatură*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987
51. Mauron, Charles, *De la metafore obsedante la mitul personal*, trad. de Ioana Bot, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2001
52. Mașek, Victor Ernest, *Arta – o ipostază a libertății*, Ed. Univers, București, 1977
53. Mașek, Victor Ernest, *Mărturia artei*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1972
54. Mazilu, Teodor, *O aventură estetică*, Ed. Științifică, București, 1972
55. Monod, Jacques, *Hazard și necesitate*, trad. rom. De Sergiu Săraru, București: Ed. Humanitas, 1991
56. Noica, Constantin, *Creație și frumos în rostirea românească*, Ed. Eminescu, București, 1973
57. Otto, Rudolf , *Sacru. Despre elementul irațional din ideea divinului și despre relația lui cu raționalul*, trad.rom. de Ioan Milea, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1982
58. Pânzaru, Ioan, *Practici ale interpretării de text*, Ed. Polirom, Iași, 1999
59. Philippide, Al., *Scriitorul și arta lui*, Ed. pentru literatură, București, 1968
60. Philippide, Al., *Considerații confortabile*, Ed. Eminescu, București, 1970
61. Philippide, Al., *Considerații confortabile, II*, Ed. Eminescu, București, 1972
62. Platon, *Opere complete*, trad.rom. de Șerban Minorecu, Ed. Humanitas, București, 2001
63. Pleșu, Andrei, *Minima moralia. Elemente pentru o poetică a intervalului*, Ed. Cartea Românească, București, 1988
64. Petrescu, Camil, *Modalitatea estetică a teatrului*, Ed. Enciclopedică română, București, 1971
65. Popa, Marian, *Comicologia*, Ed. Univers, București, 2000
66. Poulet, Georges, *Metamorfozele cercului*, Ed. Univers, București, 1987

67. Poulet, Georges, *Conștiința critică*, traducere și postfață de Ion Pop, Ed. Univers, București, 1979
68. Ralea, Mihai, *Scrieri, I, Explicarea omului*, Editura Minerva, București, 1972
69. Richards, I.A., *Principii de critică literară*, trad.rom. de Florica Alexandrescu, Ed. Univers, București, 1974
70. Ricoeur, Paul, *Metafora vie*, Ed. Univers, București, 1984
71. Ricoeur, Paul, *Eseuri de hermeneutică*, trad. de Vasile Tonoiu, Ed. Humanitas, București, 1995
72. Rusu, Liviu, *Logica frumosului*, București: Ed. pentru literatură universală, București, 1968
73. Sebastian, Mihail, *Întâlniri cu teatrul*, studiu introductiv și antologie de Cornelia Ștefănescu, Ed. Minerva, București, 1969
74. Schiller, Friedrich, *Scrieri estetice*, traducere și note de Gheorghe Ciorogaru, Ed. Univers, București, 1981
75. Stanca, Radu, *Poeți și critici despre poezie*, Ed. Albatros, București, 1972
76. Streinu, Vladimir, *Pagini de critică literară*, vol. I, Ed. pentru literatură, București, 1968
77. Todorov, Tzvetan, *Poetica. Gramatica Decameronului*, trad.rom. Paul Miclău, Ed. Univers, București, 1975
78. Tonoiu, Vasile, *Omul dialogal*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1995
79. Umberto, Eco, *Opera deschisă. Formă și indeterminare în poeticele contemporane*, trad. rom. și prefață de Cornel Mihai Ionescu, Ed. pentru Literatură, București, 1969
80. Vianu, Tudor, *Estetica*, ed. a IV-a, Ed. pentru literatură, București, 1968
81. Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, Ed. pentru literatură, București, 1966
82. Vianu, Tudor, *Postume. Istoria ideii de geniu*, Ed. pentru literatură universală, București, 1966
83. Vianu, Tudor, *Studii de literatura universală și comparată*, Ed. Academiei R.S.R., București, 1963

84. Zamfirescu, Ion, *Probleme de viață, teorie și istorie teatrală*, Ed. Eminescu, București, 1974